

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep

0032 OSLO

Adm.enhet: Kyst- og havbruksavdelingen
Saksbehandler: Else Marie Stenevik Djupevåg
Telefon: 47669548
Vår referanse: 16/18060
Deres referanse: 16/6833-1
Dato: 13.02.2017

Att:

Svar på høring - Forslag til regjeringens handlingsplan mot resistens

Innledning

Fiskeridirektoratet viser til høring av forslag til regjeringens handlingsplan mot resistens. Vi har sendt forslaget på intern høring til våre regioner. Tilbakemeldingene er tatt inn i denne høringsuttalelsen.

Fiskeridirektoratet støtter tiltakene i handlingsplanen, men har noen utfyllende kommentarer og forslag som følger nedenfor.

Mattilsynet viser innledningsvis til næringskomiteens uttalelse om at den stadige økningen i medikamentelle behandlinger og legemiddelresistens er en utfordring med tanke på miljømessig bærekraftig produksjon og at resistensproblemer kan føre til både en økt bruk av medikamenter og til bruk av medikamenter som er mindre gunstig for miljøet.

I henhold til akvakulturloven § 10, miljønormen, skal akvakultur drives på en miljømessig forsvarlig måte. Med hjemmel i dette kravet er det fastsatt flere forskrifter som ved tildeling og drift av akvakulturtillatelser skal ivareta krav om at næringen driver teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig. Det skal i forbindelse med dette vises særlig aktsomhet for å unngå at legemidler og kjemikalier slippes ut i det omkringliggende miljø. Fiskeridirektoratet følger opp dette gjennom tilsyn med innehavere av akvakulturtillatelser og vare- og tjenesteleverandører til næringen. Avslutningsvis vil vi derfor gi noen kommentarer som utdyper dette og som viser at det også på dette området er viktig med tett samarbeid og dialog mellom Fiskeridirektoratet og Mattilsynet både ved iverksettelse og gjennomføring av handlingsplanen.

Generelle kommentarer

Vi vil innledningsvis nevne at handlingsplanen er lite konkret i forhold til iverksettelse og ansvarsfordeling for hvordan man skal få de involverte parter til å følge planen. Ansvarsfordelingen må derfor defineres klart før planen iverksettes.

Videre har vi følgende konkrete punkt:

- Alle figurer som blir brukt i handlingsplanen må være tydelige og ha lesbar tekst, se for eksempel figur 3 side 5.
- Tabeller og figurer bør oppdateres med tall fra 2016 når disse foreligger.
- I kapittelet som omhandler næringsrettede tiltak bør **forebygging mot smittespredning** komme tydeligere frem som et viktig tiltak.
- I kapittelet som omhandler tiltak for dyrehelsepersonell (side 13) bør det inngå som et tiltak at kunnskap og informasjon som dyrehelsepersonell tilegner seg blir delt og brukt i det forebyggende arbeidet.

Driftsplaner

Godkjenningen av driftsplaner kan effektivt brukes til å koordinere områdevis utsett og brakklegging av områder som et forebyggende tiltak mot lakselus og andre miljøutfordringer. Fiskeridirektoratet er derfor positiv til at Mattilsynet nå har varslet næringen om at de vil ta i bruk dette verktøyet til å koordinere sonevis drift og felles brakkleggingsperioder i større områder. Brakklegging gjennom driftsplan-godkjenning må samordnes med andre behov for brakklegging, eksempelvis dårlig miljøtilstand på lokaliteten som følge av organisk belastning.

Kortere produksjonstid i sjø

Kortere produksjonstid i sjø er nevnt som et tiltak under pkt. A. (Næringsrettede tiltak). Kortere produksjonstid i sjø for et utsett av fisk vil kunne bidra til at lakselus ikke får etablere seg så godt i et område, som under tradisjonell drift. Kortere produksjonstid kombinert med sonevis brakklegging som nevnt over, vil være et godt bidrag til å holde lusepresset nede. Det vil her være viktig at ikke produksjonstrykket i et område øker ved at det settes ut ny fisk for tidlig på lokaliteten, og at brakkleggingsperioden mellom hvert utsett blir tilstrekkelig til at miljøforholdene på lokaliteten blir regenerert.

Kortere produksjonstid i sjø kan oppnås gjennom ulike produksjonsstrategier:

- a) Produksjon av stor settefisk (anslagsvis 500 g) på land. Denne fisken vil ikke trenge mer enn 9 – 12 mnd. i sjøen før den er slakteferdig, og vil således bidra til at lakselus ikke får tid til å etablere seg skikkelig i området. En stor settefisk vil trolig også være mer motstandsdyktig mot lakselus. Regelverket etter akvakulturloven er nå endret og bedre tilpasset og forenklet i forhold til produksjon av stor smolt i landbasert oppdrett.
- b) Ta i bruk lukkede anlegg i sjø i en del av produksjonsfasen (opp til 500 - 1000 g), for så å overføre fisken til åpne anlegg. Det vil og bidra til å redusere produksjonstiden i åpen sjø betraktelig.

Forskningsrettede tiltak

I tillegg til de forebyggende tiltakene som er omtalt i handlingsplanen, bør det også nevnes at det gjøres fremskritt innenfor forskning på utvikling av fiskefôr med immunstimulerende, barrierebyggende og repellerende effekter på ektoparasitter.

Et annet tiltak som ikke er nevnt i handlingsplanen, er tiltak for å hindre spredning av lakseluslarver. Luseskjørt er i dag i bruk i næringen, men ett problem med bruk av luseskjørt er at det hindrer vannsirkulasjon i det øvre vannlaget i merden. Dette kan medføre at den kan fungere som en barriere i vannet, med påfølgende stort vannpress på merden. Det bør forskes på nye materialtyper til luseskjørt, som kan ha den egenskap at det slipper vann gjennom, samtidig som det samler opp eller hindrer lakseluslarver i å slippe inn i merden.

Et annet tiltak som også bør nevnes er nye driftsmetoder der man eksempelvis driver i lukkede anlegg under «luselaget», eller offshore utenfor områder med mye lus. Det bør i større grad forskes på å finne alternative løsninger til dagens tradisjonelle driftsform.

Innspill til regelverksendringer

Mattilsynet legger i handlingsplanen frem noen forslag til regelverksendringer for å sikre helse og velferd hos oppdrettsfisken med tanke på lakselus nivå og belastning som følge av hyppige behandlinger. Fiskeridirektoratet har i denne forbindelse noen forslag til regelverksendringer som vi mener vil komme begge etater og næringen til gode.

For det første bør kvaliteten på innrapportering av data for bruk av lusemidler forbedres. Det bør også komme frem i rapporteringen hvilke metoder som er

benyttet, doseringer, hvilke kombinasjoner av legemidler som er benyttet og hvilke ikke-medikamentelle metoder som er brukt.

Videre vil vi understreke at det bør stilles krav om oppsamling av levende lus og egg ved behandling mot lakselus både fra merd, brønnbåt og flåter. Brønnbåter som ikke har lusefilter går i dag bort fra lokaliteten for å droppe avlusningsvannet for å unngå reinfisering av lus. Ved å kreve lusefilter på brønnbåter vil vi i større grad sikre at lusemidler ikke droppes i soner der det ikke er miljømessig forsvarlig og dermed redusere konfliktnivå mellom akvakultur og fiskeriinteresser.

Utfordringer knyttet til miljøspørsmål

I tillegg til å forebygge og reversere resistensutvikling ønsker Fiskeridirektoratet å iverksettes målrettede tiltak for å begrense negative effekter på det omkringliggende miljø. Dette gjelder særlig bruk av kombinasjonsbehandlinger som ved siden av å være svært resistensutviklende, også er mangelfullt dokumenterte i forhold til hvilken effekt slike utslipp har på det omkringliggende miljø. Basert på kravet til føre-vår bør myndighetene etter vårt syn allerede nå ta stilling til hva som er miljøforsvarlig ut fra dagens kunnskap og formidle dette gjennom regler som er klare og tydelige. Tiltak som styrker ivaretakelsen av miljøet må tydelig rette seg mot oppdretters eget ansvar etter akvakulturloven, i tillegg til det ansvaret som ligger på de som foreskriver legemidler som Mattilsynet har tilsyn med. Fiskeridirektoratet viser her blant annet til høring fra NFD om nytt regelverk knyttet til tiltak mot negative miljøeffekter av medikamentell behandling mot lakselus.

Fiskeridirektoratet ser at forslaget til handlingsplan mot resistens gir inntrykk av at nye legemidler skal godkjennes raskt og gjøres raskt tilgjengelige, og at eventuelle tilleggskrav ikke skal stå til hinder for dette (side 14). Fiskeridirektoratet vil understreke at godkjenning av nye legemidler likevel ikke bør forhastes, særlig der eventuelle effekter disse kan ha på andre arter og det omkringliggende miljø er ukjent eller utilstrekkelig undersøkt (ref. effekten kitinsyntesehemmere har på skalldyr og forsterket effekt av kombinasjonsbehandlinger på non-target organismer). Effekter på det omkringliggende miljø bør utredes nøye før nye medikamenter kommer ut på markedet.

Det foregår en betydelig innsats innenfor forskningsmiljøene for å utvikle nye og forbedre eksisterende ikke-medikamentelle metoder og behandlingsformer. Dersom vi ser bort fra forebyggende tiltak som må være førstevalg, er Fiskeridirektoratet enige i at tiltak basert på ikke-medikamentelle metoder bør velges fremfor medikamentelle alternativer i bekjempelsen av lakselus. Fiskeridirektoratet har imidlertid sett en tendens til at det kan skje uønskede hendelser med utstyr, båter,

flåter med videre under ikke-medikamentell behandling. Dette er hendelser som kan innebære fare for rømming av fisk. Vi vil derfor ha fokus på at næringen ved slike arbeidsoperasjoner gjennomfører grundige risikovurderinger med sikte på å minimalisere risiko for rømming og at det iverksettes risikoreduserende tiltak (barrierer) ved bruk av slikt utstyr og slike metoder.

Fiskeridirektoratet mener handlingsplanen har et viktig og ambisiøst mål om å stanse og reversere utviklingen av resistens mot midler mot lakselus, noe som er nødvendig for at havbruk fortsatt skal kunne utvikle seg som en lønnsom og miljømessig bærekraftig næring. Det er svært krevende oppgaver vi står overfor, der det er viktig å stimulere til økt bruk av forebyggende tiltak mot lus og forsvarlig bruk av ikke-medikamentell behandling. Det vil derfor være viktig å ha alle relevante og effektive virkemidler tilgjengelig som kan gi best samlet effekt, sammen med et godt samarbeid mellom alle involverte etater.

Med hilsen

Jens Christian Holm
direktør

Henrik Hareide
seksjonssjef

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Nærings- og fiskeridepartementet Postboks 8090 Dep 0032 OSLO